

ئاپارتايدى نەتەوايەتى تا كەي؟ (بەشى كۆتايى)

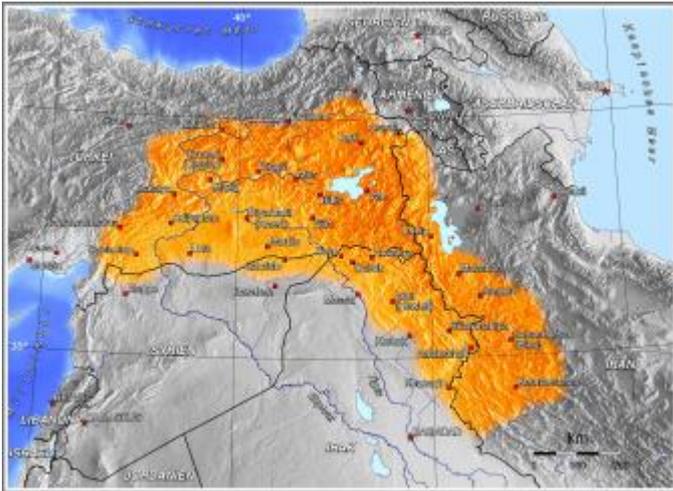
كوردستان يەك ولات و يەك خەبات!

ئەيۇب رەھمانى

rahmayub@yahoo.de

با جارى ئە پيش دەستپيكردى باسەكەدا هينديك زور بە كورتى و خيراىى خومان بناسين!

نەتەوہی کورد یەکیک ئە ھەرە کۆنترین نەتەوہکانی جیھانە و ئەو شوینەى کە ئەوانى ئە دەژین کوردستانى ناوہ. کورد زمانى تەببەتى خوی ھەيە واتە زمانى کوردى، کە بە سەر چەندین زاراوہدا دابەش بوہ و گرنگترینیان کرمانجى کە بادینى و شکاکیش ئە خوی دەگریت، سۆرانى، ھەورامى، گۆرانى کە کەلھوریش ئە خو دەگریت، زازاکى و ئەكى و ھتدە. زمانى کوردى ریشەى ھیند و ئوروپایى ھەيە و فارسى و بەلوچى و ئەفغانى زور بەم زمانەوہ نزیکن و ریشەى کۆنیان ھەيە پیکەوہ و بە پیچەوانە زمانى

عەرەبى و تورکى ئە گەل زمانى کوردى ھىچ تیکە لاویكى ریشەيى زمانەوانیان نیە. کۆنترین کارى ئەدەبى کە بە زمانى کوردى کراوہ و نیستا دۆزراوہتەوہ ئە سەدەى 10دا کراوہ، واتە یەك ھەزارە ئەمەو بەر. ئەم زمانە یەکیک ئە زمانە کۆن و ئە عەينى جائدا یەکیک ئە زمانە زیندوہکانى جیھانە و ئە گەل ئەوہشدا کە زور ھەولى ناجوانمیرانە بو ئە ناو چونى دراوہ، بەلام ھیشتا ھەر ماوہ و بەس ئەمروکە پیویستى بە ھینديک ھیلەك کردن ھەيە و دەبیت خاوين بکریتەوہ و وشە بیگانەکانى کە داگیرکەرانى کوردستان بە دواى دەیان ساڵ سەپاندویانەتە ناو ئەم زمانە دەرپھاوئیرین و بو ئەم کارە پیویستە ھەر کەس ئە خویوہ دەست پی بکات.

ئە بابەت ئایینەوہ، بە دوا شەر و بەرگریكى زور کە کورد بو مانەوہى فەرھەنگ و ئایینە کۆنەکانى خوی کردوہ ئە ناکامدا ئە بەرانبەر ھیشى ئیسلامى شکستى خواردوہ و ئایینى ئیسلامى وەرگرتوہ کە ئەمروکە 90 دەرسەدى خەنگى کورد موسوئمانن، کە سونى و عەلەوى و شیعه یا فەیلین، ھەرودھا ئەھلى حق کە بە شیعه نزیکن. بیجگە ئە ئیسلام

ورده ئایینیتریش له ناو کورددا هه ن که له کۆنهوه ماون، لهوانه ئیزهدهیهکان که زۆریهیان له بندهستی ئهرمهستان دهژین. پێش هێرشهکانی ئیسلام، ئایینی ئیزهدهی له کوردستان هۆگری زۆری بوه و به رهچه لهک دهگهڕیتهوه سه ر ئایینی زهردهشت که زهردهشت ئهسلهتیرین و کۆنترین ئایینی کوردهکان بوه. ههروهها کوردی مهسیحیشمان هه ن که زۆتر له بندهستی سوریه نیشتهجین. کورد له میژوی ئیسلامیدا بهناو بانگه و چهندهها شاری گرنگیان له بهینی سهدهکانی 11 بۆ 13 دروست کردوه، که لهوانه شهدادیه، مهروانیه و ئهویویه دهتوانین ناو بهرین و سهلاحه دینی ئهویوی له میژوی ئیسلامدا پۆلیکی زۆر بهرچاوی گێراوه، که هه ر خۆشی له گه ل کوردی غهیره موسوئمان کیشهی زۆری دروست کردوه.

میژوی کورد له سه ر عه رزی خۆی له کوردستان دهگهڕیتهوه بۆ هه زاران سال لهمهوه به لām بۆ نمونه تورکهکان له سه دهی 11 دا واته 900 تا 1000 سائیک لهمهوه به ر له ناوه راستی ئاسیاوه به سه ر ئیران و کوردستاندا ده په رنه وه و له ئاناتۆلی واته ئه و شوینهی ئیستایان نیشتهجی ده بن، ئه وه ل ئیمپیراتۆری سه لجوقیهکان و پاشانیش ئیمپیراتۆری عوسمانی داده مه زینن و دايمه له گه ل ئیرانییهکان له ناو خاکی کوردستاندا ره مابزین و شه ریان بوه و کوردهکان له گه ل هه ردوکیان به شه ر دین و له ئاکامدا له سالی 2338 ی کوردی واته 1638 ی زایینی، به پێی په یمانی قه سری شیرین (چالدران)، کوردستان له بهینی خۆیاندا دابهش دهکهن که تا سه دهی نۆزه درێژه دهکیشه! له سه دهی نۆزه وه کوردهکان دوباره یه گگرتو دهکهونه وه خۆ و له ربه رهکانی ئه و کاتی کوردهکان دهتوانین به درخان و یه زدان شیر و ههروهها شیخ عوبهیدولا ناو بهرین.

ئیمپیراتۆری عوسمانیهکان به دوا شه ری یه که می جیهانی و په یمانی سیخیر به میژو سپێردا و هه ر به پێی ئه م په یمانهش قه رار بو که دهو له تی نه ته وه یی کوردستان دابه زریته وه. که ئه مه به هۆی شه ر ئه نگیزی مسته فا که مانی تورک و که مه ترخه می کورد سه ری نه گرت و دوا یی په یمانی ئۆزان له برواری 1 ی گه لاویژی 2623 کوردی واته 24.07.1923 ی زایینی ئیمزا کرا و کوردستان بۆ دوهمین جار به ره سمی دابهش کراوه و ئه م جاره یان کرا به پینج بهش.

کورد دايمه له شه ردا بوه، نهک بۆ ئه وهی که شه ر ئه نگیز بیت وهک قه ومه داگیرکه رهکان و دراوسیکانی به لکو بۆ بون و مانه وه و راگرتنی کیانیکی سه ره خۆی کوردی و ههروهها دژی ئه و هه مو زۆم و زۆره که له میژودا له کورد کراوه و هه مومان که م یا زۆر لێیان ناگادارین، هه ر به م پێیهش شۆرشهکان سه ریان هه لدهدا، که به کورتی به سه ریاندا ده چه مه وه! (رهنگه به که م و کورپه وه بیت، بۆیه داوا یی لیبوردوی ده که م)

له باشوری کوردستان شۆرشی شیخ مهحمودی به رزهنجی له سالانی 1919 بۆ 1923 تا کاتی دابهشکرانی کوردستان له دژی ئینگلیسیهکان درێژهی کیشه وه. ده سال دواتر له سالی 1933 وه شۆرش له باشوری کوردستان به سه روکایه تی شیخ ئه حمه دی بارزانی و براکه ی مه لا مسته فا بارزانی دهستی پی کردۆته وه، ئه م شۆرشه هیندییک ئاکامی باشی بۆ کورد، لهوانه فه رههنگی و کولتۆری و خویندن و زانسگا و رادیوی کوردی و هتدی بۆ کوردی ئه م به شه وه دهست خست و بو به هۆی پیشکهوتنی تا حه دیکي زۆر که می زمانی کوردی ئه م به شه دا، واته باشتر له کوردهکانیتر له تورکیه و ئیران که هه ر زمانیان قه دهغه کردن. دواتر شۆرشه که نه ما تا ئه وهی که دوباره له سالی 1969 شۆرشی کورد له م به شه به سه روکایه تی مه لا مسته فا بارزانی هه م دیسان دهستی پیکردۆته وه و تا سالی 1970 درێژهی کیشه وه. له م ساله دا کوردهکان له سه ر خودمختاری له گه ل حکومه تی مه رکهزی پینک هاتن، به لām حکومه تی به غداد هه ر خیرا په یمانه که ی خۆی ژیر پی ده نیت و نه گه ر به هه لدها نه چوبیم له گه ل حکومه تی ئیران پینک دین، هیندییک خاکی عیراق ده دن به ئیران و ئیرانیش خیانهت دهکات و پشتی بارزانیهکان چۆل دهکات و شۆرش سه رکوت دهکریت و کورد په نا ده بنه شۆرهوی. دوا یی عیراق بۆ وه رگرتنه وهی خاکه که ی که دابوی به ئیران دهکه وه ئه شه ری 8 ساله و

دواتریش شه‌ری کوهیت. له بیرمان نه‌چیت که نه‌و شو‌رشه‌ش که له سالی 1975 دوی ناشبه‌تال ده‌ست پینده‌کاته‌وه، به شیوه‌ی تاو ناتاو تا سالی 1991 و شکه‌ستی عی‌راق له کویت دریزه پیدای ده‌کات.

له باکوری کوردستان دوی نه‌وه‌ی که کورده‌کان له لایه‌ن حکومه‌تی فاشیستی مسته‌فا که مال زوئمی زوریان لی‌کرا و ته‌نانه‌ت جلی کوردی و زمانیشیان قه‌ده‌غه کرا، به دو سال دوی په‌یمانی لوزان له سالی 1925 ی زایینی شو‌رش شیخ سه‌عید ده‌ستی پیکرد، نه‌م شو‌رشه هه‌ر خیرا به خوینا‌ویتترین شیوه له لایه‌ن فاشیسته‌کانه‌وه سه‌رکوت کرا و ده‌یان هه‌زار کورد له گه‌ل نه‌م شو‌رشه به کۆمه‌ل کوژران. له گه‌ل نه‌م هه‌مو کوشتاره ناجوانمیرانه‌ش شو‌رش کورد هه‌ر نه‌پراوه و له سائ‌ه‌کانی دوی نه‌و هه‌ر دریزه‌ی کیشا که گرینگترینیان 1930 له نارارات و 1938 له درسیم بون. دوی سه‌رکوتی نه‌م شو‌رشه به دریزایی بیست سال بی‌جگه له شتی بچوک، هیچ شو‌رشیکتر سه‌ری هه‌ل نه‌دا. له نه‌وه‌لی شه‌سته‌کاندا حکومه‌تی تورک هیندی‌ک هیواشی نیشانده‌دا و نه‌وه بو که دواتر له سالی 65 له زانسگاکانی تورکیه هو‌گرانی رۆژنامه‌ی یۆن *Yön* به مانای مه‌سیر (نه‌ک یۆل به مانای ری‌گا)، فیدراسیونی لاوانی شو‌رشگیر تورکیه *Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu* دروست ده‌کهن. له 27.11.1978 پارتی کریکارانی کوردستان له دی‌هاتیک به ناوی فیس سه‌ر به شارۆچکه‌ی لیس له نزیک دیاربه‌کر به شیوه‌ی نه‌ینی داده‌مه‌زیت که نه‌م شو‌رشه تاکو نه‌م‌رۆش هه‌ر دریزه‌ی هه‌یه و له سالی 1979 وه فاشیسته‌کانی تورکیه حکومه‌تی نیزامیان له کوردستانی بنده‌ستی خو‌یان به خراپترین شیوه راگه‌یانده‌وه.

له رۆژه‌لاتی کوردستان، حکومه‌تی فاشیستی په‌هله‌وی که وه‌ک ئو‌لگو‌یک و دیارده‌یکی نو‌بخوازی چاوی له حکومه‌تی تازه پی‌گه‌یشتوی فاشیستی تورکیه ده‌کرد، نه‌ویش هه‌ر وه‌ک تورکه‌کان له گه‌ل کورد ده‌جولا‌وه. که له‌ویش ده‌یان شو‌رش بچوک و گه‌وره سه‌ریان هه‌ل‌داوه، که ده‌توانین شو‌رش حه‌مه ره‌شیخانی بانه و مه‌لا ناواره و چه‌ند دانه‌یکی تریش ناوی به‌رین. به دوا شه‌ری دوه‌می جیهانی، نی‌زان له باکوره‌وه له لایه‌ن کۆمه‌ره یه‌ک‌گرتوه‌کانی شو‌رهوری کۆن و له باشوره‌وه له لایه‌ن ئینگلیسه‌کانه‌وه داگیر کرا. لی‌په‌دایو که کورد توانی خیرا هه‌وایکی نازاد هه‌لم‌زیت و که‌وتنه‌ خو، و کۆماری کوردستانی رۆژه‌لات به سه‌رۆکایه‌تی قازی مه‌مه‌د که کۆماریکی پاک و بی‌گه‌رد و نیسه‌به‌ته‌ن سه‌ربه‌خۆ بو دامه‌زرا، که دوی پاشه‌ کسه‌ی شو‌رهوریه‌کان، له لایه‌ن حکومه‌تی تاران‌ه‌وه و به ده‌سیسه‌ی ئینگلیسه‌کان و نه‌م‌ریکایه‌کان سه‌رکوت کرا و ربه‌ره‌کانیان له سیداره دران و هیندی‌کیشیان ناواره‌ی هه‌نده‌ران بون. شو‌رش نه‌م به‌شه‌ی کوردستانیش هه‌ر به‌رده‌وام بوه و ناجوانمیرانه سه‌رکوت کراونه‌ته‌وه و تا نه‌وه‌ی که له سالی 1979 و روخانی نیزامی په‌هله‌وی دوباره کورد هه‌وایکی نازادی هه‌ل‌ده‌مه‌زیت‌ه‌وه و کوردستان رزگار ده‌بیت‌ه‌وه. نازادی هه‌ر وه‌ک هه‌میشه نه‌م جاره‌ش زۆر دریزه‌ ناکیشیت و حکومه‌تی ئیسلامی تازا پی‌گه‌یشتو به درنده‌ترین شیوه و به فه‌رمانی خومه‌ینی و به‌نی سه‌در سه‌رۆک کۆماری نه‌و کات هی‌پرش ده‌کاته سه‌ر کوردستان و شه‌ریکی نابه‌را‌به‌ر به کورد ده‌فرۆشیت که تا نه‌م‌رۆش هه‌ر به‌رده‌وامه و نه‌گه‌ر چی نیستا له رۆژه‌لاتی کوردستان نه‌م هه‌مو حیزبه‌ش دروستکراون به‌لام شو‌رش به‌داخه‌وه زۆر به کزی دریزه‌ی هه‌یه!

خاکی کوردستان له سه‌ر نه‌خسه‌ی جو‌گرافیا نه‌گه‌ر چی به وینه‌ی مانگه‌ واته له مانگ ده‌چیت، به‌لام کوردستان به خوشیه‌وه له سه‌ر یه‌کیک له خاکه یا عه‌رزه هه‌ره حاسل‌خیز و ده‌وله‌مه‌ند و به به‌هره‌کانی جیهانه که به مه‌نته‌قه‌ی نیوه مانگ یا خو‌هیلا‌ی مانگ ناسراوه، نه‌م هیلا‌له له خه‌لیج و باشوری کوردستانه‌وه سه‌رچاوه ده‌گریت و به ناو ته‌قریبه‌ن 80 ده‌سه‌دی کوردستاندا تیده‌په‌ریت و نیوه‌ی سوریه و به‌شیکی بچوکی عه‌ره‌بستانی سعودی و لوبنان و

نەمە خەونە؟ بە ئی خەونە کاتیک کە ئیمە بیری ئی نەکەینەوه! بەلام ئەگەر هەمو کوردیک یا خۆ زۆریە کورد بیری لیبکاتەوه و رۆژانە باسی بکات و بیکەنە وێردی سەر زمانیان و پێیان عەیب نەبیت کە دەلێن کوردن و شەرم نەکەن ئەوهی کە نەتەوهین، بۆ ئەوهی کە هەمو کەس نەتەوهیه، ئەوجار خەون نامینیت و دەبیتە رینالییتیت. نەتەوهیی بون هەر وەک چۆنە ژۆرهوهی سۆناکەیه کە پێشتر لەم زنجیرە باسانەدا و ئە باسی سەرۆهری باسم کردوه، تەقربەن هەمو کەس نەتەوهیه، نەتەوهیی بون بە هیچ جۆریک بە مانای ناسیونالیزمی وشک نیه، بە ئکو دتسۆزیه بۆ ولاتەکەت، بۆ کە ئەکەت، بۆ مێلەتە خێر نەدیوهکەت، بۆ دایکان و باوکان و کەس و کاری ئەکرا و بۆ سەرۆهری خۆمان بە سەر خۆماندا، نەک ژێردەستە بون و سوانکردن لەم و لەو بۆ ئەوهی بەشت بەن، بە ئکو بۆ ئەوهی کە بەشت زەمانەت کراییت و بۆ وەرگرتنی ئە کەس نەپارینتەوه، خۆ کورد سوانکەر نیه، خۆی هەمو شتیکی هەیه. ئەگەر بیت و کورد سەرۆهری خۆی بیت، ئیتر بەردە مەرپەرە سەوز و سور و هەمەرپەرەنگە نایابە جیهانیەکانی قوروو و بیچار بە ناوی ئیرانی و ئیتالیایەوه نافڕۆشن، فەرشی کوردی دەستچینی کیژۆلە جوانەکانی کوردستان سوک و سەلیم و بی سەر و شوین ناکرین و بە ناوی ئیرانیەوه نافڕۆشرین، کانگای ئالماس و ئالتون و ئورانیۆم و مس و سورب و روی و ئاسن و ئالمینیۆم و فسفور و هتدی کورد ئە لایەن هیزی نیزامی داگیرکەرانیەوه دەوریان ناگیریت و پاوروت و بی سەر و شوین ناکرین، هەر ئیستا ئە یەک دو سالی رابردودا چەن دانە کانگای ئالتون ئە رۆژەهلاتی کوردستان دۆزاونەتەوه و خەریکن بە تالانی دەبن و کەسێش دەنگی دەر نایات، دەلێن یەکیک ئەو کانگایانە کە بە بەراورد 1000 تا 2000 تون ئالتونی تێدایە و عەجەم خەریکن دەیبەن. ئەگەر کورد سەرپەخۆ بیت نەوتی کورد ناچیتە گیرفانی دوژمنی کوردەوه و نایکەن بە چەکی کۆمەنگوژی و شیمیایی و ناوکی ئە دژی کورد، بە ئکو دەکریت بە مایە ئاوەدان کردنەوهی ئەم خاک و گەل و نەتەوه ئە هەمو شتیکی بی بەش کراوه و رۆلەکانی دەنێردرین بۆ زانسگا بە ناو بانگەکانی جیهان و بۆ پێشخستنی ولاتەکەدی کە ئکیان ئی وەرەگرن.

ئەمانە ئاواتی 99 دەرسەدی هەمو تاکیکی کوردن، بەلام ئەو 1 دەرسەدی کوردی کە دەلێن کورد ئیرانی و عێراقی و تورکی و عەرەبە دیارە فریوی خواردوه و مێشکی داگیر کراوه یا خۆ بە پارە و پۆل کێدراوه، یا خۆ ئە نەزەر رەوانی و پسیخۆلۆژیەوه باوهری بە ژێردەستە بونی خۆی پەیدا کردوه. ئەو کەسانەدی کە دەلێن نەتەوه دەستسازە و مروق دروستی کردوه، بۆ ئە کوردەوه دەست پێ دەکەن و هیچ دیواریکی کورت تریان ئە دیواری کورد دەست نەکەوتوه پێیدا هەنگەرین؟ بۆ ناچن ئە ئیرانی عەزیزیانەوه یا عێراق یا تورکیە یا ولاتە ئورویایەکانەوه و ئە چین و ئەمەریکاوه دەست پێبکەن؟ دیارە دیواری ئەوانیتر زۆر بەرزترە ئەوهی کە ئەمان بە خەونیش بتوانن پێیدا هەنگەرین، بۆ ئەوهی کە ئەو گەلانە کە ساڵەهایە سەرپەستیان هەیه، باوهری قوڵیان بە سەرپەستی و سەرۆهری خۆیان پەیدا کردوه و بە ئسانی و بەم تینۆریە ئەمپۆبیانە ناتوانریت کە بە ئسانی باوهریان بگۆردریت و هەرۆها جاریکە زینیهت و عەینیهتی ئەم ئال و گۆرە جیهانیانە نەهاتونەتە پێش. هەر کاتیک نەتەوهکان نامادە بون بۆ ئەو سوسیالیزمە، بۆخۆیان بەرەوپیری دەچن، ئەو هەمو خۆ پێوه ماندو کردن و بە لاریدا رۆیشتن و ئال و گۆرە فیکریە ناویت!

پرسیاری گرنگ ئەوهیه کە کیلی سەرپەستی و سەرپەخۆیی چۆن دەست کورد دەکەویت؟

سەرپەستی نادریت بە ئکو وەرەگیریت و بە داخووه ئەمپۆش وەک هەمیشە بە ئسانی وەرناگیریت بە ئکو کاری زۆری دەویت. گرنگترین شت بۆ وەرگرتنی سەرپەستی ویست یا خواستە و ئەوهی کە عاشقانه داوای بکەین! ئایا کورد دەیهویت سەرپەست بیت؟ یا نایهویت؟ ئەگەر ولام بە ئی بیت کە من پیموایە بە ئییه، کەواتە ئەم گرنگەمان هەیه و دەبیت دەست بە کار بین. یەکەم کار دوا ویستن، و تینیهتی، واتە ئەم داخواریەمان ئە لای هەمو کەس بکەین، نە

بترسین، نه شهرم بکهین، به لکو ههر جاره راشکاوانه تر له جاری پیشو بیلهین. نه گهر نه یلهین کهس نازانیت نه ناو میشکی نیمه دا چی روده دات و داخوازیمان چیه، خو ناکریت نیمه شتیکیمان بویت به لام باسی نه کهین، عهشقی ناشارد ریته وه، نه گینا ده بین به چیرۆکی نه و لاوهی که 7 سال کچیکی خوش دهویست، به لام کچه شوشی کرد و مندائیشی بو، نه کابرا ههر پی نهوت که خوشم دهویت! نایا نیمه ولاتی خو مانمان خوش دهویت؟ نایا سهر به رزی ولاته که مان دهویت؟ نایا سهر نه فرازی و سهر به خوئی و سهر به ستیمان دهویت؟ دهی ده بیته باسی بکهین، نه گهر نه یلهین کهس نازانیت نیمه چیمان دهویت، و له ناکامدا خه لکی جیهان پیمان ده لاین کورد نه ته وه نیه به لکو ئیرانی و عیراقی و تورکی کیوین و هیشتا نه بونه ته شاری! ناحه قیشیان نیه وامان پی بلین، دوامه کورد خوی دهنگی سهر به ستی ده رنایات و دهنگی سهر به خوئی به داخه وه کپ و خاموشه!!! با داگیر که رانیشمان ره خنه ی توندمان لیبگرن و هیرش توندمان بکه نه سهر و هه ره شه و گوره شه مان لیبکه ن و پیمان بلین کورد ته جزیه ته له بن یا خو جیا خوازان! نه وه له ن زور له میزه کاتی نه وه هاتوه که نه م تابوی جیاخوازی بشکینین و ئیتر ئیجازه نه دریت وه ک چه کوشی سهر کوت که لکی لی وه ر بگیریته و دوهمه من نه وهی که نه وه نیه ههر ئیستاش که نه مان وتوه جیا ده بینه وه به درندانه ترین شیوه هیرشمان ده که نه سهر؟ بو کون و که لاین ماوه که داگیر که رانمان بو میبکیان بو نه هاویشتیته؟ بیجگه له مانه نه گهر کورد داوای سهر به خوئی بکات و هیرش بکریته سهری، رای گشتی جیهان زورتر له پشتی راده وه ستیت و ده لاین که دوامه نه ون داوای سهر به خوئی ده که ن و ولاتی خو یان هه یه و ده یاهه ویت ناوه دانی که نه وه، بو نایانده نه وه و بو سهر کوتیان ده که ن؟ و به باشتیش شیوه رای گشتی جیهان دینه پشت خواستی ره وای گه لی کورد. به پیچه وانه نه گهر له ناوخوی ولاتی داگیر که ر داوای مافی چکوله بکهین و سهر کوتمان بکه ن، ههر وه ک ئیستا ده یکه ن، نه و جار رای جیهان ده لاین کیشه ی ناو خو یه و شه ری قهومی و مه زه بیه و به کهس ره بتی نیه و نه گهر جینۆسیدیشت بکه ن، نه وان ههر ده لاین، کیشه ی ناو خو ییه و چه ک و چۆلی باشیش ده دن به داگیر که ر و پشتیوانیشی لی ده که ن و ده لاین نه و ولاته خه ریکه رینیه کان یا خو یاخیه کان سهر کوت ده کات و بو گرانه وهی ناسایش ده بیت یارمه تی بدریت!!! بو نه وهی که کورد یه کگرتو نیه و داوای سهر به خوئی ناکات به لکو داوای جیا بونه وه ده کات!!! نایا کورد رینیل و یاخیه یا خو مافخوراو و مافخوازه؟

با یه کهمین شان ه سهر به خو و بی لایه نه کانی سهر به ستی پیک بینین!

با هه مو تاکیکی کورد یه کگرتوانه و بی لایه نه وهی که سهر به کام حیزبین یا نین، سهر به کام باوه ر و ئیدنۆلۆژی ههین یا نین، کام نایینمان پیراسته یا پی راست نیه، ههر کهس له شونیی خو یه وه داوای سهر به خوئی به رز بکاته وه و له هه مو کور و کومه ئیکدا، ته نانهت کومه له غهیره کورده کان و کومه لی خه لکانی ولاتی داگیر که ر و کومه لانی ده ره وهی ولات، باسی بکه ن! با نه م ویست و داخوازیه ورده ورده بچیتته ناو میشکی هه مو غهیره کور دیکیشه وه و زه مینه عهینیه کان نا لیره وه ده ست پیده که ن و دروست ده بن، تا کاتیک نه م تابوی جیاخوازیه نه شکینین، تا کاتیک تیلیسمی جیا بونه وه نه شکینین، هه چمان بو ناکریت، ده بیت زه نیهت و عهینیه تی ئیستیقلال و نازادی کورده ستانی دروست بکهین. بو نه م کاره زور گرنگه هه رکام له نیمه له جیی خو مانه وه ده ست پی بکهین. ههر تاکیکی کورد خشتیکمان هه یه و ده بیت خسته که مان دانیین بو نه وهی که دیواره که به رز کهین، نه گینا تاقه خشتیکیش که م بیت، خانوی سهر به رزی ناته واو ده بیت، تاقه کۆله که یکیش که م بیت مه جبور ده بین له م و له وی وه رگرین و ههر نه م قه رزه که لاین ده خاته ناو خانه که مان، سه بی روژ نه گهر خانه که ته واو بو و خاوه نی کۆله که که وه ک وه ستا عه لی وتی من کۆله که که م

دهوئتهوه، دهبی بیدهینهوه و خانوهکهمان همدیسان دهروخیتتهوه، بویه واز له وابستهبون و قهرز وهرگرتن بیئین و بوخومان ماتریالهکه دانیین باشت و بئ خهوشتره!

ئیهمه پیویسته چ له ناوهوهی ههر ههمو پارچهکانی ولات و چ له دهروهی ولات شانه بی لایهنه سهربهخویی خوازهدکان بیئک بیئین و لهوی ههمو کوردیک ببنه نهندام. نهم شانانه له گهل نهوهدا که خو به خو و نوتوماتیک خواست و بهگرتویی و ئیرادهی گهلی کورد بو سهربهخویی پیشان دهندن، زور کاری دیش دهتوانن بکهن. بو نمونه له دهروهی ولات 2-3 میلیون کورد ههن به سیاسی و غهیره سیاسیوه، به پهناهر و غهیره پهناهرهوه. نهگهر ههر کوردیک لانیکه 2 ئویرو پیشکش به کورد یا شانکهی خو بکات، بهس 2 ئویرو بو نهوهی که زهخت له کس نهکریت و ههمو کس به بئ کیشه بیدات، دهکاته لانیکه 4 تا 6 میلیون ئویرو، بهم پاره و پوله که بهس له دهروهی ولات کو دهبیتهوه، تو دهتوانی له دهسیئیدا دو تا سی سال کاری باش بو کورد بکهی له ههمو بواریکدا، چ ریئیوان، چ فیلم دروست کردن بو کورد، چ رۆژنامهگهری بو کورد، چ تلویزیون بو کورد و چ کاری دیپلوماسی بئ لایهنه بو کیشهی سهربهخویی کوردستان! نهمه یهکهه پیشنیار و یهکهه کاره که دهبیته دوا و خواستی سهربهخویی، بکریت. نهمه لانیکهمیکه که من له بهر چاوم گرتوه، بهلام نهگهر ههر کوردیک له دهروهی ولات 10 ئویرو بکات، دهکاته 20 تا 30 میلیون ئویرو و نهگهر نهم رهوته له ناوهوهی ولاتیش دهبمهزریت، و ههر کس قورسای خوی به پیی توانایی خوی بخاته سهری، ئیتر بزانه ههر خوی به بی نهوهی سیاسی یا سهر به حیزبکی سیاسی بیته، دهبیته چ حکومهتیکی خه لکی و به بنهمایکی پتهو و یهگرتو له داهاتودا، بو نهوهی که ههر کس له دروستکردنیدا دهستی هه بوه و ههر کس خستی خوی داناوه و زور کهشیش ژنیان له پیناویدا داناوه و نهمه یه نهو لافاوهی که هیچ هیزکی داگیر کهر و هیچ ولاتیکی ئیستیمارگر خوی له بهریدا پاناگریته، نهمه دهبیته لافاوی ئیرادهی بهرینی خه لک، نهم کاره له هیند ریزدار مهاتما گاندی به ته نیا دهستی پیکرد و بو نهوهی که ئیرادهی خه لک شوینی کهوتن و پشتیوانیان لیکرد، سهرکهوت و سهربهخویی هیند و پاکستانی به دوا خویدا هینا. نهی گاندی کورد کهی دهست به کار دهبیته؟ گاندی له کاتیکدا نهو شوهرشی به سهرکهوتن گه یاند که هیشتا شوهرشی کومونیکاسیون زور لاواز بو، نهی که واته نهمرۆکه که ئیرتیباتات و کومونیکاسیون لهو په ری پیشکهوتنی خویدا، کورد ناتوانیته شوهرشی رهواکهی خوی به سهرکهوتن بگه یینیت؟ بو؟

نهگهر له لایک وهک گاندیمان پیناکریته و له لایکی ترهوه به شهر و کوشت و کوشتاریش تا ئیستا هیچمان بو نهکراوه، بیجگه له دوا کهوتن و دوژمنایهتی و نهمانه، دهبیته نهمرۆ رهوتیکی نوی دهست پی بکهین، بو نمونه ریفراندوم له ئینتیرپینیتدا یهکیک لهو ریگایانهیه، بو کورد که لکی لی وهناگریته؟ بو پرسایری خواستی یهگرتن، یا خواستی سهربهخویی ناخریته دهنگدانهوه؟ بو له مبارهوه که مته رخمین و هیچمان نه کردوه؟ و زور پرسایرتر، دیاره له ناوخوی ولات خه لک سانسور دهکرین یا فیلتهر دهکرین، بهلام خو ریگه ی تر زون، یاخو ههمو گهلی کورد فیلتر و سانسور ناکرین، بویه دهکریته نهم ریگایانه تاقی بکریتهوه، ریگهکانی تر که زور کارساز یا خو به بکه لکن، مانگرتن و ریئیوانی گهوره و سهراسهری له ناو شارهکانی کوردستانه، نهک ریئیوانی 100 کهسی به لکو ریئیوانی ههمو شارهکان به دروشمی رهسی و ریئک و پیکهوه، یا خو کوچی به کومه له وهک نهوهی له دوا شوهرشی 1979 له مهربوان کاک فواد ری خست و زوربهی شارهکان پشتیوانیان لیکرد و یا دیرژهدران به شوهرشی ناوخویه خو سهره لپینه ره سهربهخوکان، نهوانه ی بو ههر به هانه ییک له دژی داگیرکه رهکان سهره لدهندن. نهمانه نمونه یان زورن، بو نمونه کاتیک عه بدوللا نهوجالان سهرۆکی پارتی کریکارانی کوردستانی باکور به هاوکاری ریخراوی سیا و موساد دزرا و دایانهوه به تورکیه، خه لکی رۆژه لاتی کوردستان رژانه ناو شهقامهکان و خویشاندانیان بهم به هانهوه دژی کوماری ئیسلامی وه ریخست یا کاتیک شوانه سهد قادر له مه هاباد تیرور کرا، ههمو رۆژه لات مانیان

گرت و رپیوانیان ساز کرد. یا کاتیک له بانه و سه‌دهشت و مه‌ریوان کۆلبه‌ریک، کریکاریک، هاوولاتییک یا لاویک ده‌کوژن، خه‌ک ده‌رژینه ناو شه‌قامه‌کان و ناره‌زایه‌تی خویان نیشان دده‌ن که بی‌شک هر کام له‌م شو‌ر شه‌ چکۆلانه، نه‌گه‌ر بی‌ت و له‌هه‌مو شه‌رکه‌نه‌وه پشٹیوانیان لی‌بکری‌ت، نه‌وه ده‌بنه شو‌رشی سه‌رتاسه‌ریتر و به‌دنیایه‌وه شه‌ره‌غیره کورده‌کانیش ده‌گریته‌وه. به‌لا نه‌گه‌ر کورد له‌به‌شه‌کانیتریش پشٹیوانی لی‌بکه‌ن نه‌وه ده‌بیته شو‌رشیکی زۆر گه‌وره‌تر و ده‌بیته هر نه‌وه‌ی که من له‌م نوسراوه‌دا مه‌به‌ستمه باسی بکه‌م، واته‌ کیشه‌ی کورد به‌س له‌یه‌ک به‌شی کوردستاندا نیه، به‌ئکو له‌هه‌مو به‌شه‌کانی‌دایه و هر کاتیک کورد وه‌ک یه‌ک له‌ش و یه‌ک جسم چاو له‌خوی بکات، نه‌وه نه‌و کاتیه که هر شو‌رنیکی بی‌شیت، هه‌مو گیانی دیشیت و هه‌مو حه‌ول دده‌ن که ده‌رمانی بکه‌ن. کوردی رۆژه‌لات چهند جار له‌م رۆله‌یان به‌شیوه‌ی زۆر قاره‌مانانه گیراوه، نه‌وجالان گیرا رۆژانه سه‌ر شه‌قامه‌کان، فیدرالی له‌عیراق ته‌سویب کرا رۆژانه سه‌ر شه‌قامه‌کان، جه‌لال تائه‌بانی بو به‌سه‌رۆکی عیراق رۆژانه سه‌ر شه‌قامه‌کان و ده‌یان نمونه‌یتر، به‌لام به‌داخه‌وه، کوردی رۆژه‌لات به‌دوا هر له‌م رپیوانانه خه‌لکیان لی‌کوژرا و به‌ده‌یان شه‌هیدیان دا بو نه‌وجالان، پ ک ک وتی نه‌و رپیوانه کاری نه‌میکا و نیسرا‌ئیه!! شه‌هیدیان دا بو جه‌لال تائه‌بانی وتیان نا‌ژاوه‌یه، رۆژه‌لات شو‌رشیان کرد به‌به‌هانه‌ی کوژرانی شوانه، هیچکام له‌کورده‌کانیتر پشٹیوانیان لی‌نه‌کرد. نه‌مانه نه‌وه ده‌گه‌ینن که کورد له‌رۆژه‌لات بی‌ری کوردستانی گه‌وره‌ی تیدا به‌ری‌نتره و بی‌ری نا‌زادی و سه‌ربه‌خویی زانستانه و زانستیانه به‌رزتره و زۆر جی‌گای ریزه. له‌باشوری کوردستان له‌م هه‌سته له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا که له‌سالی 1991 هه‌و نه‌وتۆنۆمی‌یان هه‌یه، کپ و خامۆشه، یا هینده که‌مه که‌ نابیس‌تری‌ت، به‌داخه‌وه. له‌باکوری کوردستانیش جی‌زبایه‌تی زۆرتر باوه تا نه‌ته‌وه‌یی بون!

هه‌مو له‌م ره‌خنانه به‌کورد واریدن، به‌جی‌زه‌کان هر له‌رۆژه‌لاته‌وه تا باشور و باکور و رۆژناوا و باشوری بچوک. کورد یه‌ک نه‌ته‌وه‌یه، واته‌ یه‌ک جسمه و یه‌ک خه‌باتیشی ده‌بیته هه‌بیته، به‌بی‌نه‌مه کویره ری‌گامان گرتۆته به‌ر و به‌ره‌و نا‌کو‌جان‌بادمان ده‌بات، هر بۆیه له‌م شی‌عاره ستراتیژیکه زۆر راسته که ده‌ئیت: کوردستان یه‌ک ولات و یه‌ک خه‌بات!

له‌دوارۆژی سه‌ربه‌خویی، نه‌وجار باشترین سیسته‌می به‌رپۆه بردنی ولات سیسته‌میکی دیمۆکراتیکی فیدرالیستی زمانی سی‌کولاره له‌کوردستانیکی سه‌ربه‌خۆدا. به‌و مانایه‌ی که کورد له‌ناو ولات و کیانی خۆیدا فیدرالیستی زمانی، ری‌ک بی‌زه‌ت وه‌ک ولاتی سویس دابه‌زینی‌ت. له‌م سیسته‌مه‌دا هاوولاتیانی کرمانجی که زۆرترین کۆمه‌لی کوردن، گه‌وره‌ترین نه‌یاله‌تی کوردستانیش دروست ده‌که‌ن، ده‌کری‌ت بادینی و شکاکیش له‌گه‌لی بن یا نه‌وانیش جیا بن، نه‌مانه دواتر ده‌بیته پسیوری شه‌ره‌زا کاریان له‌سه‌ر بکات، دوا‌یی نه‌یاله‌تی سو‌رانی، هه‌ورامی، گو‌رانی، که‌له‌وری، له‌کی، زازاکی، و هتد ده‌کری‌ت دروست بکری‌ن. خاسیه‌تی باشی له‌م سیسته‌مه نه‌وه‌یه که دوا‌یی کیشه‌ی تر دروست نابن و بو نمونه هه‌ورامی و زازاکی و له‌کی و هه‌مو نه‌وانیتریش تلویزیۆن و رادیو و رۆژنامه‌ی خویان ده‌بیته و کورد وه‌ک یه‌ک نه‌ته‌وه‌ی چهند زاراوه‌یی یه‌گرتو بو هه‌میشه ده‌مینته‌وه.

نایینیش که کیشه‌ی تاک خۆیه‌تی و له‌ولاتیکی نا‌زاد و دیمۆکراتیکدا هه‌مو که‌س بۆی هه‌یه نایینی خۆی په‌یره‌وی بکات یا خۆ نه‌یکات و بی‌نایینیش هر نا‌زاده و هیچ تاکیکیش ناییت به‌زۆر به‌نایینی بکری‌ت یا خۆ نه‌کری‌ت و هر به‌م پینه‌ش کتییی نایینی له‌ناو خۆیندنگا‌کاندا ناییت بی‌ت و له‌ناسنامه یا هه‌ویه‌ی که‌سیشدا ناییت بنوسری‌ت که نایینی چیه، هه‌یه‌تی یا نه‌یه‌تی، نه‌وه هر که‌س به‌خۆی مه‌ربوت ده‌بیته‌وه که چیه یا چی نیه!

هه بونی بیری نه ته ویی، یا بیری سه ربه خوئی به پیچه واندهی دیعایه و ته بلیغاتی زۆر کهس، به تایبته که سایه تی چه پی ولاتانی داگیر کهری کوردستان، ناسیونالیزمی وشک و کویر نیه و نهوان ئەم مه به ستهی به نه نقه ست و زانستیانه لی وهرده گرن و ته بلیغی بو ده کهن. من نا لیره دا به راشکاوی راده گهینم که نهوان خوین فاشیستن، بو نه وهی که هه رگیز حازر نین به خه ونیش بیبینن که بستیک له ولاته کهیان له ده ست بدن و نه گه ر شتی وا رو بدات بو ده چنه شه ر و ناوی ده نین شه ر له گه ل ناسیونالیزم. نه گه ر نهوان وای ناو ده نین، منیش نه و کرده وهی نهوان ناو ده نینم شه ر دژی ناسیونالیزمی رهوا بو شو قینیزم و پاسیزمی ناره وای خوین!

ئه مه دنیا ی ناره زوی منه! نه گه ر هی تۆشه و هی ئیوه شه، کیشه ی عه ی نیه ت و زه نه یه ت چه ل بوه، ده مین ته وه دروست کردنی شانه بی لایه نه سه ربه خو کان، به هیوای ده سپیکردن! سه رکه وتو بن!

ته واو

12 ی پوشه پری 2707